

R. CONSTANTINUS

CLARISS. ATQUE AMPLISSIMO

V I R O

JO. CAPELLAE

Regis Consiliario & Archiatro doctiff.

S.

Omnia satis in pejus ruere, jam & vetus est, & summi Poetae querimonia. Nec verò longius abeundum, ut id constet exemplis. Tantum de proximo, & è re nata sumendum, quod controversum esse non possit. Veterum scriptorum, illius (aurei sine seculi) felicioris aetatis, quanta fuit olim styli majestas? Qualis ex orationis illorum luminibus splendor eluxit? Quis quantusque decor & gratia, ex illustri compositionis inimitabilis ornatu & elegantia propemodum singulari? Maximo argumento esse possunt, ut sumptuosi aedificii (cujus materiam olim opus superabat) nonnullae reliquiae, quae etiamnum extant paulò integriores, quasque non possumus sine admiratione maxima contemplari. Nunc per exscriptos libros, totiesque imprimendo interpolatos, quis squalor & situs? Quanta verò obscuritas, ut non umbrae, sed tenebrae pro luce inductae sint? Quot sordes, quot ineptiae iniectae sunt, aut describentium inscitia, aut semidoctorum quorundam audacia?

* * 5

Quanta

P R A E F A T I O.

Quanta denique in politissima scripta obrepfit barbaries? Nullus ferè liber est, qui non infinitis erratis, aut certè quamplurimis scateat. Auctores ipsi, si reviviscant, exceptis paucissimis, libros, qui circumferuntur, tanquam liberos & ingenii sui partus, aut nequeant, aut nolint agnoscere: Usque adeo ipsorum monumenta lacera, mutila, depravata & foedata sunt, idque omnium ferme quidem omnia. Sed in his, ut caeteris, ea est temporis injuria, noxaque senescentis aetatis. Nihil enim est operae, aut manufactum, quod quantumvis elegans, scitum & exquisitum, longa dies paulatim non imminuat, corrumpat & absumat, tandèmq; penitus aboleat annorum quasi senio & carie vetustatis. Porro autem, si quis scriptor banc calamitatem expertus est, is ipse est, arbitror, Corn. Celsus, qui & tamen imprimis bonus auctor (Ideoque ab aliis primae notae scriptoribus laudatur, multumque approbatur, ut à Columella, verbi causa, Plinio, & Quintiliano licet communis artis aemulo) Qui & Hippocratis fidelis interpres Latinus dici meruit: Qui Medicinam in compendium contulit, Qui ita castigatè, propriè & eleganter loquitur (versum enim dicendi genus & astrictum secutus est, in quo rerum sententiosa gravitas, verborumque apta & numerosa, & quasi rotunda constructio) ut non modò à Medicis propter artis scientiam, verùm etiam ab omnibus eloquentiae candidatis, propter scribendi venustatem lectitari mereatur. Nullus enim auctor est, si Ciceronem & Plinium excipias, id est, duo linguae Rom. columnina, cui plus ipsa Latina lingua debeat. Quod ipse in linguae Latinae supplemento, nisi brevi ostendam (si Dei opt. max. munere mihi vita suppe-

P R A E F A T I O .

suppetet) non recuso ab omnibus mihi fidem de-
rogari. Sed cum ejus scripta, locis quampluri-
mis miserè corrupta sint, & nonnullis obscurio-
ra, eò contigit, ut à paucis, aut non ita multis
medicisque antea legerentur. Ea quidem cum
non semel perlegissem, & magnoperè placuissem,
subiit animum tanti scriptoris indignam sortem fa-
tumque miserari: continuoque coepi velle ejus vul-
neribus, quantum possem, opis afferre. Itaque subsidia
omnia, quae potui, mihi ipsi comparavi. Nam
conquisitis antiquis exemplaribus (quod in casti-
gando primas obtinet, aut debet obtinere) ad eo-
rum fidem permulta mihi videor emendasse. Ali-
quid autem à lectione recepta summutare, nisi ubi
manifestissimus error comparebat, mihi religio us-
quequaque summa fuit. Itaque satis habui ma-
nuscripti Codicis diversam scripturam, aut pro-
priam conjecturam in margine adnotasse: Et ob-
scuris plerisque, expositione brevissima nonnihil
lucis afferre. Praeter haec, amicorum consilio
atque opera usus sum, imprimisque vigiliis &
laboribus clarissimi Medicinae Doctoris, JACOBI DA-
LECHAMPII, viri summi judicii, & in omni bo-
narum artium genere perpoliti, quo jam complu-
res annos non amico tantùm fidelissimo, sed etiam
studiorum adjutore atque impulsore acerrimo sem-
per uti consuevi: cuique studiosi maxima ex par-
te debebunt, quicquid utilitatis (si qua tamen,
ut spero, futura est) ingenium nobis, quaecun-
que illud est, & labor assiduus in literis, indu-
striaque extuderit. Consului quoque persaepe in-
geniosissimum virum, nec minus artis experientia,
quàm Doctrina celebrem, LEONARDUM BOTALLUM,
Regis item Medicum, quocum mihi jam vetus,
jam-

P R A E F A T I O .

jamque arctissima necessitudo intercessit. Ex eo autem amico (vir ornatissime atque eruditissime) cum intellexissem, in tua Bibliotheca quaedam Celsi perantiqua exemplaria conservari, hominem amantissimum mei orare non destiti, ut quoniam apud te gratia tantum posset, ab humanitate tua & bonas artes adjuvandi studio (quae in te summa esse, inter caetera ornamenta virtutis, minimè dubitabam) mihi illorum usum & fructum ad tempus impetraret. Quid multis? Ille officio, benevolentia, precibusque nostris adductus, instituit meâ causa, id à te per literas magnoperè postulare: Quibus, quamvis occupatissimus esses, & tunc inter aulicos tumultus versabàre, mox tamen peramanter, nec minus officiosè eleganterque respondi. Liceat mihi, quaeso, cum bonâ tua venia, ex illa epistola tua clausulam unam, vel etiam alteram huic nostrae attexere: Quod cum mihi non temerè, sed necessario faciendum sit, audacius id edo facturus sum, quò magis utrique nostram non nisi honorificum esse potest. Ergò BOTALLO nostro hunc in modum rescripsisti: „ De Celso quodd scribis, memini „ me superioribus annis unum exemplar meum, in „ quo conplures loci ex fide veterum Codicum re- „ stituti essent, viro doctissimo Vincentio Lau- „ reo communicasse, cum ille vicissim me sui partici- „ pem fecisset: Verum id sanè exemplar ad „ manum non est. Quare illius copiam eruditissi- „ mo D. Constantino in praesentiarum facere non „ possum. Attamen, si quos fortè locos indica- „ bit, quos corruptos esse suspicetur, speraverim „ me alicubi nonnihil adjumenti allaturum. Ego „ enim in eo auctore cognoscendo & repurgan- „ do,

„ do,

P R A E F A T I O .

do, ab hinc biennium aliquantum operae po-
sui.

Haec haecenus, quae ut à te humaniter, amabiliter, honorificeque perscripta sunt: sic à me quoque fideliter transcripta; quò mihi nunc apud omnes constet fides diligentiae, quae excusationis errorum facilius veniam inveniat & exoret. Nec illa simplex nostri facit ratio. Nam & literis tuis testata tam liberalis invitatio, me ambitionis suspicione in totum exoneravit: Eademque mihi justissimam causam attulit, cur ad te Cornelium Celsum frugaliter à me exceptum, ut mea fert tenuitas, quàm primum amandarem: ut à te pro copia facultatum, quae tibi vel maxima suppetit, liberaliter, lautè, magnificeque tractetur. Nec id solum, verum ut & Janus & integer, tuisque beneficiis ornatus ad nos omnes redeat, & in publicum prodeat. In quo quidem unius, non autem uni gratificatio futura est: sed haec, & congratulatio omnium, & communis actio gratiarum. Nos enim aliquot naevos, varos, lentigines, ephelidas, verrucasque tantum curavimus: Restant Chironia, Telephia quoque ulcera, quae pro deploratis habeo, nisi à te sanentur, qui summus es Medicus arte & dignitate. Talia ex composito à nobis relicta sunt, ne secus tractando exacerbata magis exulcerarem. In summa minimum est, quicquid ipsi contulimus, nec minus tamen, quàm praestare potuimus. Quod & si optima voluntas, ut testor, egregiusque conatus, ut arbitror, cum difficultate pensentur, maximum videatur. Quare mihi magna spes est, fore, ut tecum, qui Galliae magnum es decus & ornamentum, boni omnes excusent, nullisque labor impensus

sus

P R A E F A T I O.

*sus ingratus sit. Quod mihi jam pro te spondet
 morum cum gravitate facilitas, tuaque humanitas:
 quam in te praelucere ex tot virtutum numero, idem
 Botallus noster (quo non alter veracior, aut mi-
 nus assentator) cum equidem tuam, id est, homi-
 nis gravissimi & doctissimi censuram non parum
 formidarem, toties confirmavit, mihi que persuasit.
 Eò factum est, ut & opera Theophrasti jam à no-
 bis decennio recognita atque emaculata, eademque
 de Graeco in Latinum conversa limare occoeperim,
 ac nonnihil perpolire: quò te nominatissimus auctor ut
 cliens Patronum adoptet, sub cujus nominis auctorita-
 te sua scripta quàm primum in lucem edita, minus
 vereantur in publicum exire, inter manusque ver-
 sari. Vale.*

C L A-